

Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym.

Kirjallinen kysymys opintolainan korkokatosta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa asuvan päätoimisen opiskelijan opintotuki koostuu opintorahasta sekä opintolainan valtiontakauksesta. Useimpien täysi-ikäisten opiskelijoiden opintoraha on suuruudeltaan 268,23 euroa ja opintolainan valtiontakaus 650 euroa kuukaudessa. Vertailun vuoksi todettakoon, että vuonna 2023 toimeentulotuen perusosa on 555,11 euroa kuukaudessa ja Kelan työssälöehdon täyttävä minimipalkka 1 331 euroa kuukaudessa.

Vuoden 2017 opintotukiuudistuksessa opintotuen lainapainotteisuutta kasvatettiin, mikä on lisännyt opintolainan käyttöä merkittävästi kaikilla oppilaitosasteilla 2010-luvulla. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan kaikkien opiskelijoiden keskimääräinen lainamäärä nousi lähes 70 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2020. Keskimääräinen opintotukea saaneiden opintolaina lukuvuoden 2021—2022 lopussa oli 13 595 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan lähes puolet nykyisistä yliopisto-opiskelijoista ennakoivat, että valmistuessaan heillä tulee olemaan yli 21 000 euroa opintolainaa.

Opintolainan nostaminen on opiskelijalle periaatteessa vapaaehtoista. Opintorahan riittämättömyyden vuoksi opiskelijan on kuitenkin käytännössä pakko nostaa opintolainaa. Opiskelija ei myöskään ole oikeutettu työmarkkina- tai toimeentulotukeen ennen kuin hän on nostonut kaiken opintolainansa. Suomessa opiskelijat ovat käytännössä ainoa ihmisryhmä, jonka on nostettava lainaa elääkseen.

Erityisesti pienipalkkaisille aloille työllistyvillä opiskelijoilla (kuten sairaanhoitajat tai varhaiskasvatuksen opettajat) voi olla vaikeaa maksaa opintolainaa takaisin, puhumattakaan tilanteesta, jossa opiskelija ei työllisty valmistumisen jälkeen. Sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että Suomen ammattiin opiskelevien liitto arvioivat, että korkea opintolaina voi myös esimerkiksi hillitä ammatillisen koulutuksen käyneiden halua hakeutua jatko-opintoihin.

Vuoden 2022 aikana pankkilainojen korot ovat lähteneet jyrkkään nousuun, mikä kasvattaa myös opintolainojen kustannuksia ja lisää opintolainan ottamisen taloudellista riskiä. Muiden muassa Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ehdottaa opintolainojen korkokaton tai vastaavan korkosuojan säätämistä suojaamaan opiskelijoita tulevilta korkoriskeiltä. Koska valtio kannustaa opiskelijoita velkaantumaan, sen pitäisi myös varmistaa, ettei opiskelija joudu kantamaan koronnousun riskiä yksin.

Tarkastusvaliokunta käsitteli opintotuen tuloksellisuutta mietinnössään Valtiontalouden tarkastusviraston vuoden 2022 vuosikertomuksesta (TrVM 10/2022 vp). Valiokunnan kuulemien

Kirjallinen kysymys KK 739/2022 vp

asiantuntijoiden mukaan opintolainan nostamisen tulisi olla opiskelijoille turvallista. Tarkastusvaliokunta yhtyy mietinnössään asiantuntijoiden huoleen opiskelijoiden velkaantumisesta ja korkoriskistä ja suosittelee korkokaton tai vastaavan mekanismin käyttöönottoa opintotukea uudistettaessa opintolainoihin liittyvän korkoriskin pienentämiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin opintolainan korkokaton tai muun vastaavan opintovelallisten korkoriskiä pienentävän mekanismin käyttöönottamiseksi?

Helsingissä 6.2.2022

Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Iiris Suomela vihr
Hanna Holopainen vihr
Satu Hassi vihr
Mari Holopainen vihr